

A Vörösmarty Mihály Könyvtár 2023. évi szakmai beszámolója

Székesfehérvár, 2024. március 18.

Horváth Adrienn
igazgató

Tartalom

1. Rövid összefoglaló (max. 2000 karakter).....	4
a) Sikerek, eredmények és trendek (használati mutatók alapján).....	4
b) Az eredményeket jelentősen befolyásoló (pozitív vagy negatív) körülmények.....	4
2. Stratégiai célok végrehajtása (max. 1500 karakter).....	4
a) Az intézményi stratégiai célok időarányos teljesülése a tárgyévi munka által.....	4
b) Pályázati tevékenység támogatta-e a stratégiai célok teljesülését?	5
3. Szervezet (max. 1500 karakter)	5
a) Kompetenciafejlesztés (a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL törvény 94 §. (5a) pontja és a kulturális szakemberek továbbképzéséről szóló 32/2017. (XII. 12.) EMMI rendelet alapján).....	5
4. Infrastruktúra (max. 1500 karakter).....	6
a) Fizikai terek állapotának változása.....	6
b) Infokommunikációs (IKT) eszközpark állapotának változása	7
c) Egyéb infrastruktúra	7
5. Gyűjteményi információk (max. 3000 karakter)	7
a) Gyűjteményelhelyezés és gyűjteményfejlesztés.....	7
b) Gyűjteményfeltárás.....	8
c) Állományvédelem.....	8
d) Digitalizálás.....	8
6. Szolgáltatások (változások, trendek) (max. 5000 karakter)	8
a) Célcsoportok számára (gyermekek, hátrányos helyzetűek, nemzetiségek, zenét kedvelők stb.) kialakított szolgáltatások eredményei.....	8
b) Helyben elérhető szolgáltatások	9
c) Távolról elérhető szolgáltatások.....	9
d) Közösségi szolgáltatások: rendezvények, klubok, képzések, kiállítások	10
e) Online felületek (honlap, közösségi média)	10
f) Területi ellátás (bővebben kifejtve a 11. pontban)	11
7. Minőségirányítás (max. 1500 karakter).....	11
a) Használói elégedettségmérés.....	11
b) Önértékelés	11

c) Települési könyvtárak minősítésének koordinációja, előkészítése (a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL törvény 66 §. j) pontja alapján)	11
d) Tárgyévi fejlesztések, innovatív lépések	11
8. Tudományos kutatás és kiadványok (max. 1000 karakter)	12
9. Partnerségi együttműködések (max. 1500 karakter)	12
a) Kiemelt téma: könyvtári, közgyűjteményi, közművelődési, közoktatási együttműködés és az önkéntesség	12
10. PR/marketing/kommunikáció eredményei (max. 1000 karakter).....	12
a) A könyvtár megjelenése médiumokban	12
b) Lépések az intézményről alkotott kép pozitív formálásához (pl. arculat, kommunikáció)	13
11. A vármegyei hatókörű városi könyvtár a vármegye területén működő települési könyvtárakat érintő állami feladatairól szóló összefoglaló (max. 3500 karakter)	13
a) A vármegyei kötelezpéldányokkal, a digitalizálással, a gyűjteményét feltáró elektronikus katalógus építésével kapcsolatos feladatokról.....	13
b) A vármegye területén működő könyvtárak együttműködésének szervezésével kapcsolatos feladatokról.....	13
c) A települési könyvtárak tevékenységét segítő 2023-ban nyújtott szolgáltatásokról ...	13
d) Az iskolán kívüli könyvtári továbbképzés és szakképzés végzéséről.....	14
e) A települési könyvtárak fejlesztésének koordinációjáról, az ennek keretében megtett javaslatokról	14
f) A helyismereti dokumentumok elektronikus hozzáférhetővé tételével kapcsolatosan elvégzett feladatokról	14
12. Könyvtárhasználati tendenciák (6. sz. melléklet) (legfeljebb 2000 karakter)	15
a) Az elmúlt éveket jelentősen meghatározó világjárvány, illetve az ún. „energiaválság” miatt kialakított szervezeti változások, új és megváltozott szolgáltatások bemutatása és fenntarthatósága.	15
b) Használati tendenciák kiértékelése: hogyan változtak az olvasási és könyvtárhasználati szokások a 2019–2023 időszakban, a szakmai mutatók 2., 3., 9., és 12. főpontja alapján. .	15

1. Rövid összefoglaló (max. 2000 karakter)

a) Sikerek, eredmények és trendek (használati mutatók alapján)

A beiratkozott olvasók (regisztrált használók) száma 6,2%-kal nőtt – összesen 8 563 fő; a kölcsönzések 7,4%-kal emelkedtek – összesen 50 386; a személyes használatok száma 6,6%-kal mutat magasabb értéket – összesen 95 536 – a 2022-es adatokhoz képest. A 2023. évben 7,5%-kal több rendezvény volt a könyvtárban, amelyeken összesen 25 728 fő vett részt.

2023. április 17-én az Oskola utcai épületben átadtuk az Alba Innovárral kötött stratégiai együttműködés révén a könyvtár Okos termékét, amelyben 2023-ban 920 általános iskolás részesült tanórán túli speciális digitális kompetenciafejlesztő képzésben.

2023. április 24-én, az Aranybulla emléknapján publikáltuk az Aranybulla-webarchívumot, amely 610 mentett tartalmat foglal magában. Ezekhez kapcsolódóan készítettünk pedagógusoknak szánt digitális oktatási segédanyagokat és egy digitális játékot. A segédanyagokat 710-en töltötték le ebben az évben.

2023. augusztus 22-én megújult helyszínen és környezetben, az Oskola utcai épületben megnyitottuk pedagógiai részlegünket. A Pedagógiai Könyvtár állományának áthelyezése, az állomány egyeztetése a felnőtt kölcsönző állományával, valamint a TextLib-ben levő lelőhely átállítása, a dokumentumok kezelése több részleg munkájának összehangolását igényelte. Az állományban jelentős selejtezés történt (3 087 darab), a részleg létrehozásával módosult a könyvtár gyűjtőköri szabályzata.

2023. augusztus 2–4. között a könyvtár társszervezésében került megrendezésre a 24. Országos Helyismereti Konferencia, „Jó szóval oktasd, játszani is engedd...” címmel. A konferencián 13 tudományos előadás hangzott el, és 40 könyvtáros vett részt az ország minden pontjáról.

b) Az eredményeket jelentősen befolyásoló (pozitív vagy negatív) körülmények

A könyvtár két központi épülete és a Széna Téri Tagkönyvtár, valamint a Zsolt Utcai Tagkönyvtár 2022. november 1. és 2023. április 17. között zárva volt a látogatók számára, a könyvtári munkák egy része, a foglalások és előjegyzések kezelése nem szűnt meg, így a használóink a teljes állományunkhoz hozzájutottak. A zárvatartás hatással volt a munkatársak elhelyezésére, a munkafolyamatok szervezésére. A zárvatartás ellenére nem esett vissza a könyvtár forgalma, sőt a foglalkozásokról sem kellett lemondani a partnereinknek, hiszen a munkatársak a foglalkozásokat megtartották az iskolákban, óvodákban. A zárva levő könyvtárak munkatársai 14 darab foglalkozást tartottak 286 főnek.

A könyvtárban 2023. november 15-ével igazgatóváltás történt.

2. Stratégiai célok végrehajtása (max. 1500 karakter)

a) Az intézményi stratégiai célok időarányos teljesülése a tárgyévi munka által

A 2023. évi munkatervben megjelölt stratégiai célok többségében teljesültek. Nőtt a beiratkozott olvasók, a kölcsönzések és a személyes használatok száma.

Az *Én könyvtáram* projekt fenntartási időszakának utolsó évében két fejlesztő foglalkozássorozatot tartottak a munkatársak, amivel teljesítettük a programban vállalt

feladatokat. Az egyik az *Otthon a könyvtárban – Könyvtár az otthonban* mintaprogram könyvtári foglalkozás speciális igényű, fogyatékkal élő gyerekeknek. A foglalkozást 4 óra időtartamban tartottuk a Frim Jakab Képességfejlesztő Szakosított Otthon növendékeinek. A *könyvtárba mentem, de honnan indultam?* mintaprogram 2 modulós, összesen 7 óra időtartamú városismereti és könyvtárhasználati foglalkozás, amelyen a Kodolányi János Gimnázium 5. osztályos tanulói vettek részt.

Az Alba Innovár támogatásával és a Kodolányi János Gimnázium tanárának, Molnárné László Andreának a közreműködésével MI-technológiák használatára épülő, társasjáték-készítő 5 napos tábort tartottunk 7–8. osztályosok számára.

A kistérségi ellátás tekintetében várat magára a TextLib-képzések elindítása és az oktatási anyagok elkészítése a könyvtárosok számára.

b) Pályázati tevékenység támogatta-e a stratégiai célok teljesülését?

Két, a Nemzeti Kulturális Alap (NKA) által meghirdetett pályázatra nyújtottunk be szakmai programot, mindkettő esetében a pályázott teljes összeget megnyertük. *Digitális kompetenciafejlesztés+* címmel szakmai továbbképzés megtartására nyertünk br. 700 000 Ft-ot. *Fejér vármegyei webarchívum létrehozására* Minősített Könyvtár címmel rendelkező könyvtárként, szakmai innováció megvalósítására pályáztunk, br. 980 000 Ft-ot nyertünk. A pályázatok megvalósítási időszaka 2024-re esik.

ODR-pályázat keretében 900 000 Ft-ot nyertünk postaköltségre és dokumentumbeszerzésre. A nyert összeg 2023-ban elköltésre került, a pályázattal 2024. február 28-ig kell elszámolni.

A Tarsoly Ifjúságért Egyesülettel közösen rendeztük meg 2023. október 24-én a *Barangol a vándorszínész* című, 11–14 éves korosztálynak szóló vetélkedőt 50 fő részvételével. A vetélkedő megtartására a partnerünk nyert pályázatot az NKA-nál.

Az Országos Könyvtári Napok alkalmából több rendezvényt szerveztünk, szakmailag támogattuk, koordináltuk a vármegyei nyilvános és KSZR-települések rendezvényeit: 47 településen összesen 191 program valósult meg 8 662 fő részvételével 2023. október 2–8. között.

3. Szervezet (max. 1500 karakter)

a) Kompetenciafejlesztés (a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL törvény 94 §. (5a) pontja és a kulturális szakemberek továbbképzéséről szóló 32/2017. (XII. 12.) EMMI rendelet alapján)

A Budai Úti Tagkönyvtár vezetője befejezte tanulmányait a Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Karán könyvtár- és információtudomány mesterszakon, azonban 2023. december 31-ével távozott a könyvtárból, így a könyvtáros szakképesítéssel rendelkezők száma az intézményben 29 fő lett 2024 januárjától.

A zenei és számítógépes részleg munkatársa sikeresen elvégezte a Könyvtári Intézet *segédkönyvtáros szakmai képzését*. A középfokú szakképesítéssel rendelkezők száma az intézményben a 2023. december 31-i állapot szerint 15 fő.

Az igazgatóhelyettes jelentkezett a Könyvtári Intézet *Könyvtári vezetési ismeretek* című képzésére, az azonban a tervezett időben nem indult el a kormányzati képzési és oktatási beszerzésekről szóló 396/2023. (VIII.24.) Korm. rendelet okozta változások miatt.

A munkatársak év elején részt vettek az éves munka- és tűzvédelmi, valamint az adatvédelmi oktatáson. 2023. október 16-án azonban rendkívüli munka- és tűzvédelmi oktatást szerveztünk a munkahelyi balesetek megnövekedett száma miatt.

A Nemzeti Művelődési Intézet *Kulturális marketing* című 60 órás közművelődési szakmai továbbképzésén 3 munkatárs vett részt.

Folytatódott az 5 munkatárs továbbképzése az Alba Innovárban, mentoruk Gerse István vezető oktató volt. A munkatársak pedagógiai, online kommunikációs és egyéb technikai eszközökre (mikrobitek, 3D nyomtató, lézervágó) vonatkozó gyakorlati képzéseken, bemutatókon vettek részt a két intézmény együttműködése keretében.

Részt vettünk az Informatikai és Könyvtári Szövetség, valamint a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, az Országos Széchényi Könyvtár és utóbbi Könyvtári Intézete által szervezett szakmai napokon és online konferenciákon.

Több belső képzést tartottunk Canva, TextLib, rendezvénytábla használata, Microsoft Outlook és digitális naptárhasználat témákban.

Összesen 55 konferencián vettek részt a munkatársak; képzésben, továbbképzésben 288-an részesültek.

4. Infrastruktúra (max. 1500 karakter)

a) Fizikai terek állapotának változása

Az év első felében elkészült a pedagógiai részleg új helyének átalakítása (két terem egybenyitása, beázás javítása, festés) és a gyűjtemény elhelyezése az Oskola utca 7. szám alatti telephely második emeletén, a részleg 2023. augusztus 22-én nyitotta meg ismét a kapuit.

A bezárt épületekben a téli és tavaszi hónapokban folyamatosan monitoroztuk a hőmérsékletet és a páratartalmat, páramentesítő készülékeket állítottunk be a szükséges helyekre.

Nagyarányú tetőszigeteléssel sikerült megszüntetni a Tolnai Utcai Tagkönyvtár beázását, amely másfél éve jelentett visszatérő problémát.

A Bartók Béla téri épület 2-es számú raktára beázott, fertőtlenítésre és festésre került sor, az állomány nem károsodott. A tél folyamán a 6-os raktárban kiugróan megemelkedett a páratartalom, ami miatt a mellette levő 5-ös raktárban, ahol a helyismereti kurrens dokumentumok is vannak, folyamatos páramentesítést kellett végezni. Továbbra is felújításra várnak az épület nyílászárói és elektromos hálózata.

Az év során többször beázott az Oskola utcai épület a nem megfelelő tetőzet miatt, javítások történtek, a probléma folyamatosan fennáll, ahogy a homlokzat omlása és a nyílászárók tekintetében is. Az épület fűtése korszerűsítésre szorul, a fűtési időszak megkezdése előtt több radiátorszelepet lecseréltünk.

b) Infokommunikációs (IKT) eszközpark állapotának változása

Az informatikusok 55 munkatársi gépben cseréltek SSD-t, amelyek által elfogadhatóan működnek ugyan, de hosszú távon számolni kell a teljes géppark cseréjével, mivel azok nem Windows 11 kompatibilisek.

Az iktatóprogram PHP 8-as verzióváltása az év második felében megtörtént.

Az Microsoft 365 átállás révén a teljes intézményi levelezés átkerült a felhőbe, a mappastruktúra kialakítása folyamatban van. 2023-ban új vírusirtóra álltunk át, amelynek telepítése a könyvtár gépein megtörtént, a települési ellátás tekintetében a teljesség még várat magára.

c) Egyéb infrastruktúra

Az intézményi és a települési ellátást segítő gépkocsinál átálltunk tankolókártya alkalmazására. Az intézményi személygépkocsi a bezárás alatt fokozott terhelésnek volt kitéve, a mindennapi fiókközi szállítás miatt. Az év második felében egyre többször volt üzemképtelen, a működtetése már nem gazdaságos, cserére szorul.

5. Gyűjteményi információk (max. 3000 karakter)

a) Gyűjteményelhelyezés és gyűjteményfejlesztés

A rendelési év 2023 márciusában indult a 2022-es év elmaradt és a 2023-as év addigi Új Könyvek jegyzékeiből. Szerződött partnereink: KELLO, Libri-Bookline Zrt. és a Lira Könyv Zrt. A könyvek beszerzésére fordított összeg 50-50 %-os arányban oszlott meg a tagkönyvtárak és a Központi Könyvtár között. Ebből a Központi Könyvtár egészében 4 487 db könyvvel (2022-ben 4 194 db Központi Könyvtár + 280 db Pedagógiai Könyvtár), a Tagkönyvtárakban 3 286 db könyvvel (2022-ben 3 905 db) gyarapodott. Az ODR22 (285 db dokumentum 85 0179 Ft értékben) és az ODR23 (218 db dokumentum 80 2606 Ft értékben) keretösszegeből a Központi Könyvtár állománya gyarapodott.

A könyvtár könyvállományának éves gyarapodása 2023-ban 7 773 db volt, míg az előző évben 8 379 db. Összesen 1 569 db ajándék dokumentummal gazdagodott az intézmény 4 981 198 Ft értékben. A zenei gyűjteménybe összesen 61 db dokumentum került, ebből 45 könyv, 9 kotta, 6 CD, 1 CD melléklet. Kötelempéldányként kapott dokumentumok száma: 388 db – ebből 48 db könyv, 14 db kisnyomtatvány, 326 db időszak kiadvány. A helytörténeti gyűjtemény 1 086 db dokumentummal gyarapodott (298 könyv, 1 DVD, 764 db kisnyomtatvány, 23 db képeslap). A nemzetiségi gyűjteménybe 33 dokumentum került be: 12 német, 10 lengyel, 11 roma nyelvű. 2022-ben: 2 db volt (1 német, 1 roma) mivel a szállítás teljesítése 2023-ban valósult meg. A csoportban rendeléssel foglalkozó kollégák figyelembe vették a kívánságkosáron keresztül leadott 202 olvasói igényt is.

A könyvtár állományából összesen 14 098 db dokumentumot töröltünk 5 051 640 Ft értékben. Ebből tervszerű állományapasztás eredményeként 10 748 db dokumentumot 4 003 334 Ft értékben (10 507 könyv, 14 térkép, 227 DVD), természetes elhasználódás miatt pedig 3 326 db könyvet 1 009 766 Ft értékben. Pénzben megtérített követés 24 db (könyv) 38540 Ft értékben. A törlések ellenére továbbra is raktározási problémákkal küzdünk.

A könyvtár érdekeltségnövelő támogatást nem kapott.

b) Gyűjteményfeltárás

Az év folyamán rendszeresen végeztük a tárgyszóindex karbantartását, hibák javítását, tanulmánykötetek analitikus feltárását a TextLib-ben – összesen 1 652 db tanulmány került be a katalógusba. Az NKA által támogatott ajándékkönyvek behasonlítása a rendelési felülettel, a könyvtár katalógusával és a helyismereti tartalmak figyelése ugyanezen kiadványokban megtörtént. A kívánságkosár kéréseinek behasonlítását elvégeztük a rendelés alatt álló, rendelt, de még nem feldolgozott könyvekkel. Ugyanezen felület kéréseinek behasonlítása a rendelhetőség szempontjából szerződött partnereinknél is megtörtént.

A letéti állomány megszüntetése a 2024-es évre tolódott át.

c) Állományvédelem

A 2023-as évben restauráltatásra nem került sor.

Megkezdjük az 1851 előtti, muzeális jellegű különgyűjtemények (Régi könyves állomány, Dévay-gyűjtemény) esedékes állományellenőrzését. A gyűjtemény minden kötetének kézbevétele után, restaurálási és digitalizálási tervet készítünk.

A 2022-es regionális pályázat révén vásárolt védőtokokkal biztosítottuk az antikváriumtól beszerzett képeslapok megfelelő tárolását.

2023-ban 980 dokumentum esetében került sor az állagmegőrzést biztosító kötéseti munkálatokra.

d) Digitalizálás

Az év eleji átmeneti állapot miatt a digitalizáló tevékenység a kivágatok és a képeslapok szkennelésére irányult, illetve a felhasználói kéréseknek tettünk eleget. A 2023. évi munkatervben felsorolt könyvek (évfordulós személyek írásai) és mikrofilmek szkennelése nem valósult meg. 338 általános tárgyi kivágat készült el így. Emellett 41 személyi kivágattal gazdagodott az adatbázis. Olvasói kérésre 72 oldalt szkenneltünk.

6. Szolgáltatások (változások, trendek) (max. 5000 karakter)

a) Célcsoportok számára (gyermekek, hátrányos helyzetűek, nemzetiségek, zenét kedvelők stb.) kialakított szolgáltatások eredményei

A 2023-ban tartott 504 rendezvényünkkel arra törekedtünk, hogy minél szélesebb körnek szóljanak, foglalkozásainkkal elsősorban az általános, illetve a középiskolásokat céloztuk meg. Kiemelendő, hogy például a zenei és számítógépes részlegben az adventi időszakban közel 600 gyerek vett részt az ünnepkörhöz és a könyvtárhasználathoz, zenéhez és olvasáshoz kapcsolódó foglalkozáson.

Immár hagyománnyá vált, hogy munkatársaink a nyári szünet minden hetében könyvtárhasználati, olvasásnépszerűsítő foglalkozásokat tartanak alsó- és felsőtagozatosoknak a Bregyó közti Ifjúsági Szabadidő Központban megrendezett városi táborban

Fél éven át tartó repülőgép-modellező szakkört tartottunk a Hétvezér Általános Iskola 7. osztályos tanulóinak részvételével az Okosteremben.

Középiskolásoknak szóló prezentációs versenyt tartottunk 2023. március 17-én, a Honismeret napja alkalmából, a vetélkedőre 7 csapat jelentkezett. Társszervezői voltunk a József Attila- és a Petőfi-vetélkedőknek. *Itt éltek előttünk* címmel honismereti vetélkedőt szerveztünk, 2023-ban valósultak meg az online fordulók, de a döntő 2024-re tolódott.

Nyugdíjasoknak szóló általános számítógép-használati-, okostelefon- és applikációhasználati foglalkozásokat tartottunk összesen 16 alkalommal, amelyeken összesen 36-an vettek részt.

A székesfehérvári ukrán kisebbség vezetőjével ukrán irodalmi estet tartottunk.

A Frim Jakab Képességfejlesztő Szakosított Otthon növendékeinek foglalkozásokat tartottunk, valamint a Helyismereti és Digitalizálási Csoportban plakátokat pecsételtek.

Házhozszállítási szolgáltatásunkat összesen 106-an vették igénybe, így összesen 430 dokumentumot szállítottunk ki.

b) Helyben elérhető szolgáltatások

Helyismereti és Digitalizálási Csoportunkhoz érkezett 2 személyes, 26 telefonos megkeresésre szolgáltatunk információt, 18 referenz kérdést válaszoltunk meg. Az érdeklődők a legváltozatosabb témákban keresnek fel minket: kerestünk településképet bemutató képeslapokat, születésnapra kutattunk folyóiratokban megjelent fényképek után, ipartörténeti érdekességeket gyűjtöttünk össze, többek között a Székesfehérvári Patyolat Mosó Kelmefestő és Vegytisztító Vállalatról, vagy egy büntetőpernek a sajtóban megjelent anyagait szedtük össze.

A reprográfiai szolgáltatásokat összesen 1099-en vették igénybe a korábbi 1621-hez képest.

6 helyben használható adatbázis-előfizetésünk van, amelyeket könyvtárainkon keresztül tudnak elérni a használók, ezek az EBSCO, L'Harmattan Digitális Adatbázis, NAVA, Osiris Kiadó, Typotex Interkönyv, USC SOÁ és az Arcanum Digitális Tudománytár.

Kötészeti munkatársaink által készített egyedien kivitelezett A/5 méretű olvasónaplókat és A/6 méretű noteszeket árusítottunk az adventi időszakban.

c) Távolról elérhető szolgáltatások

Kiemelkedő a Helyismereti és Digitalizálási Csoport által folyamatosan frissített Fejér Megyei Életrajzi Lexikon (809 rekord), a Fejér megyei évfordulók (Évfordulónaptár, 2 995 rekord), a digitalizált dokumentumok keresőfelülete (187 könyv, 4 évkönyv, 6 periodika, 3 490 képeslap, 1750 plakát), a virtuális kiállítások (26 db) és a könyvajánlók (41 db).

Ettől az évtől új szolgáltatásként megjelent az Aranybulla-webarchívum és a hozzá kapcsolódó kreatív, pedagógusoknak és diákoknak szóló online anyagok.

5 virtuális kiállítást készítettünk, amelyek tematikailag helyismereti témájúak: 70 év – 70 kép virtuális kiállítás a magyar kultúra napja alkalmából; Petőfi emlékezete (egykor és ma) Fejér vármegyében; Emlékezés Fejér megyében szolgált kollégáinkra – virtuális kiállítás a könyvtárosok világnapja alkalmából; Széchenyi Zsigmond 125: mini virtuális kiállítás és könyvkiállítás.

Online kvízzjátékokkal hívtuk fel a figyelmet a helyi nevezetességekre és értékekre: Fehérvári angyalok kvízzjáték (63 válasz), Petőfi itt – Petőfi ott online kvízzjáték, Internet Fiesta (112 válasz).

d) Közösségi szolgáltatások: rendezvények, klubok, képzések, kiállítások

2023-ban 504 rendezvényt tartottuk, aminek egy jelentős része különböző kompetenciákat fejleszt. Olvasásikompetencia-fejlesztést és szövegértést segítő foglalkozásunk 49 volt, amin 1 590 gyerek vett részt, jellemzően az általános iskola alsótagozatából. Digitáliskompetencia-fejlesztési, információkeresési foglalkozások száma 52 volt, amin 794 gyerek vett részt; iskolai tehetséggondozást segítő foglalkozás 58 volt, amin 1 491 gyerek vett részt. Az utóbbi két kategóriára jellemző kompetenciákat az okosteremben sajátíthatták el a tanulók.

Lelkifröccs címmel biblioterápiás klubot indítottunk egy volt könyvtáros kolléga vezetésével. Az okos könyvtári részben számos alapozó, kezdő használati csoporttal ismertettük meg a 3D-s tervezés, nyomtatás és lézervágáshoz szükséges szoftvereket, eszközöket – a résztvevők mindig valamilyen saját készítésű kis tárgyat vihetnek haza a foglalkozás végén.

Felnőtteknek szóló térítéses kötészeti workshopot tartottak a könyvkötő kollégák egy alkalommal. A foglalkozás egy teljes napon át tartott, a 6 fős csoport mindegyik tagja egy fűzött és egy ragasztott A/5 formátumú naplóval lett gazdagabb.

A Széna Egyesülettel közös megrendezésben került sor Anyafeltöltő című programsorozatunkra, amely során az édesanyák megoszthatták egymással és a családterápiás szakemberrel nehézségeiket, kihívásaikat, az őket foglalkoztató gondolatokat.

Asztali szerepjáték klubot indítottunk a Budai Úti Tagkönyvtárban a „geek játékok” szerelmeseinek, a klubban a Dungeons and Dragons hősfantasy kalandjait játszik. A társasjátékok szerelmeseinek havi rendszerességgel klubot tartunk a Széna Téri Tagkönyvtárban.

A Tolnai Utcai Tagkönyvtárunkban senior angol klub várja a nyelv iránt érdeklődő idősebb korosztályt, míg a Széna Téri Tagkönyvtárunkban az óvodás és kisiskolás nyelvtanulókat várjuk térítésmentes foglalkozásokkal.

e) Online felületek (honlap, közösségi média)

A könyvtár honlapja 2015-ben készült, mára nehézkessé vált a használata, az újonnan megjelenő szolgáltatások hirdetési elhelyezése körülményes. Ettől függetlenül minden tartalmunkat főként itt helyezzük el, és a videók kivételével innen osztjuk tovább a közösségimédia-felületekre. 2023-ban két kiemelkedő elérésű YouTube-videónk volt. Az egyik a streaming- és videószerkesztés szükségességét vetíti elő: Schäffer Erzsébet estje több mint 10 000 megtekintést ért el egy hónap alatt; adventi online kalendáriumunkban Lázár Ervin *A kék meg a sárga* című meséjének felolvasott verzióját 16 000-en látták egy hónap alatt.

Az élő adventi naptár kezdeményezésünkben főként a könyvtár munkatársai – de csatlakozott hozzánk Lechner Zsolt alpolgármester úr és az Alba Innovár vezetője, Laufer Tamás is – olvastak fel az adventhez kapcsolódó verseket, meséket. A videók elérhetőségét QR-kóddal biztosítottuk, és elhelyeztük minden könyvtár ablakában, hogy a járóelők bármikor hozzájuthassanak egy-egy értékes tartalomhoz.

A Vörösmarty Rádióban rendszeresen könyvajánlót tartott két kollégánk, az így létrejött ajánlókat összegyűjtöttük, elhelyeztük a honlapunkon és a YouTube-csatornánkon, valamint folyamatban van ezek könyvjelzőként könyvekben való elhelyezése.

f) Területi ellátás (bővebben kifejtve a 11. pontban)

A 108 települési és az egyéb típusú könyvtárak módszertani ellátása más jellegű feladatot, segítségnyújtást kíván. A statisztikai, beszámoló és munkaterv elkészítésének időszaka összehangolt, időigényes feladat minden évben. A könyvtári érdekeltség-növelő támogatás az előző évekhez hasonlóan nagyon változó képet mutat, látszik, hogy egyre kevesebb forrás jut dokumentumbeszerzésre. A képzések szervezése, egyeztetések, a rendezvények támogatása 2023-ban is sok feladatot adott. A KönyvtárMozi szolgáltatás népszerű a kistélepülési kollégák körében, ahol a feltételek adottak – minden segítséget, információt megadtunk a szolgáltatás indításához. Előkelő, harmadik helyen végeztünk a megyék között a résztvevők számát tekintve. A KSZR-ellátás az előző évhez hasonlóan történt, a normatív támogatás felhasználásra került.

7. Minőségirányítás (max. 1500 karakter)

a) Használói elégedettségmérés

A KSZR-települések körében 2022. december 1. és 2023. január 16. között került sor használói igény- és elégedettségmérésre: 45 település 522 olvasója töltötte ki a kérdőívet.

Több, a szolgáltatásokra vonatkozó egyéb felmérést készítettünk: Arcanum-igényfelmérés a kistélepüléseken, felmérés az Országos Fogyatékosügy Program végrehajtásának állapotáról a vármegyei nyilvános könyvtárak körében.

b) Önértékelés

A Könyvtárak Minőségi Működésének Értékelési Rendszere 5. kritériumának, a folyamatokra vonatkozó értékelési szempontokat a Minőségirányítási Tanács kitöltötte a Könyvtári Intézet online felületén, az eredményeket megvitattuk.

c) Települési könyvtárak minősítésének koordinációja, előkészítése (a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL törvény 66 §. j) pontja alapján)

A vármegye nyilvános könyvtárai számára tervezett felkészítések, megbeszélések átütemezésre kerültek a 2024. évre.

d) Tárgyévi fejlesztések, innovatív lépések

A folyamatok áttekintése elkezdődött, mérési pontokat nem határoztunk meg. Az olvasószolgálat tekintetében elkezdtük a telephelyek eltérő gyakorlatait egységesíteni.

A statisztikai adatgyűjtés elemeit átbeszéltük a kollégákkal, az adatgyűjtés rendszerének tesztelése 2024-re csúszott.

Az Aranybulla-webarchívum kapcsán tervezett digitális játék esetében megvalósult a teljes PDCA-kör, a tapasztalatokat beépítjük más helyismereti, játékos fejlesztő tartalmak készítése során.

8. Tudományos kutatás és kiadványok (max. 1000 karakter)

610 webarchivált, metaadatolt és kereshető tartalommal elkészítettük az Aranybulla-webarchívumot, valamint a pedagógusok és diákok számára a webarchívumra épülő játékokat és anyagokat publikáltunk.

A Helyismereti és Digitalizálási Csoport gondozza a Fejér vármegyei személyiségek katalógusát, az online elérhető Fejér Megyei Életrajzi Lexikont. 2023-ban 11 helyi személyiség életútjáról szóló szócikkkel bővült a lexikon.

9. Partnerségi együttműködések (max. 1500 karakter)

a) Kiemelt téma: könyvtári, közgyűjteményi, közművelődési, közoktatási együttműködés és az önkéntesség

Könyvtárunk 2023-ban 9 új együttműködési megállapodást írt alá, köztük szakgimnáziumokkal, képzési centrumokkal és közművelődési intézménnyel, továbbá a Madách Színház Kft.-vel, amelynek 5 megvalósult filmvetítést köszönhattünk a Budai Úti Tagkönyvtárunkban, a vetítéseket összesen 95-en látták.

Kiemelkedő volt ezek közül az Alba Innovár Digitális Élményközponttal kötött megállapodás, ugyanis ennek folyományaként jöhetett létre az okoskönyvtári részleg.

A Gorsium Gimnáziummal való együttműködés révén évente két alkalommal nyílik majd kiállítás a gimnazisták munkáiból az olvasóteremben. A 2023-ban rendezett első kiállításmegnyitó nagy érdeklődésre tartott számot, több mint 20 diák munkáiból készült válogatás.

Pedagógiai részlegünk újrainítását követően rendszeressé vált együttműködésünk Sevela Zsuzsanna fejlesztőpedagógussal, aki az ősszel elindított Pedagógus klub házigazdája lett.

Az Országos Széchényi Könyvtárral ugyan még nem írtunk alá együttműködési megállapodást, de az Aranybulla-webarchívum nem jöhetett volna létre a Digitális Bölcsészeti Központ munkatársai nélkül, akik előadóink voltak az archívumot átadó konferenciánkon.

Korábbi együttműködésre nyúlik vissza a Tarsoly Egyesülettel folytatott közös munka, mely révén közösen rendeztük meg a *32. Költőnk és kora József Attila-vetélkedőt*.

Az épületeink zárva tartása miatt megkerestünk más intézményeket annak érdekében, hogy a kollégáinknak megfelelő helyet biztosítsunk a munkavégzéshez, így fogadta be munkatársainkat a ciszterci gimnázium és a városi levéltár, valamint az Alba Innovár.

10. PR/marketing/kommunikáció eredményei (max. 1000 karakter)

a) A könyvtár megjelenése médiumokban

A könyvtár összesen 91 alkalommal szerepelt a nyomtatott és 355 alkalommal az online sajtóban. A könyvtáros szakma kitüntető figyelemmel kísérte az Aranybulla-webarchívumot, ennek kapcsán közös tevékenységünkről partnerünk, az Országos Széchényi Könyvtár online felületein is olvasni lehetett. Folyamatosak voltak a Vörösmarty Rádióban a könyv- és programajánlók. Az igazgatóváltás kapcsán is több médiamegjelenés történt, egy tévéinterjú,

három podcastbeszélgetés és egy rádiós interjú is napvilágot látott. A 2023-as adventi időszakban is bekerültünk programjainkkal a városi online programajánlóba.

b) Lépések az intézményről alkotott kép pozitív formálásához (pl. arculat, kommunikáció)

Célkitűzéseink között szerepel a minőségi online tartalmak (pl. író-olvasó találkozók felvételei, helyismereti érdekességek) szolgáltatása, ennek fórumai a web 2.0-ás felületeink, így az év utolsó hónapjaiban már nagyobb hangsúlyt fektettünk az ott megjelenő tartalmainkra. Ennek eredménye számokban is megmutatkozik. A YouTube-csatornánkon futó *Élő adventi naptár* című kezdeményezésünk videóival másfélszer több megtekintést értünk el, mint a korábbi 11 hónapban összesen (2023. 1–11. hó: 5 276 megtekintés, 2023. 12. hó: 13 800 megtekintés). Szeretnénk, ha ezek a platformok a könyvtár szócsövei lennének az olvasás, a könyv- és könyvtárhasználat népszerűsítése érdekében. Az év vége során formailag és tartalmilag megújítottuk könyvtári hírlevelünket.

11. A vármegyei hatókörű városi könyvtár a vármegye területén működő települési könyvtárakat érintő állami feladatairól szóló összefoglaló (max. 3500 karakter)

a) A vármegyei kötelempéldányokkal, a digitalizálással, a gyűjteményét feltáró elektronikus katalógus építésével kapcsolatos feladatokról

Kötelempéldányként 48 db könyvet kapott a könyvtár, amelyeket folyamatosan rögzítettünk. A könyvtárba időszaki kiadványokból összesen 326 db érkezett, melyből 17 db tárgyév előtti kiadvány, pótlás volt, ez 51 különböző címet jelent. A nyomdák 112 db újságot küldtek, míg az önkormányzatok összesen 223 db lapot juttattak el könyvtárunkba. 41 település küldte el a helyi újságjait számunkra.

A vármegyére kiterjedő sajtófigyelés nyomán az összesen bevitt 9 088 rekordból 8 400 a cikkek rekord. A Fejér Megyei Hírlapból 3 190, a Dunaújvárosi Hírlapból 2 023 cikk adatait rögzítették, annotálták, tárgyszavazták. A napilapokból összesen 363 rekord került rögzítésre. 338 db digitális (tárgyi, tehát témájában vármegyei) lapkivágot készült, az érvényes tagsággal rendelkező olvasóink távolról megtekinthetik ezeket a dokumentumokat a katalógusból.

b) A vármegye területén működő könyvtárak együttműködésének szervezésével kapcsolatos feladatokról

Módszertani segítséget nyújtottunk több esetben az év folyamán, kezdve a statisztikai adatszolgáltatás kitöltésében, alapidokumentumok módosítása, pályázatok vagy munkatársak felvétele kapcsán.

Szakmai együttműködést, rendszeres konzultációt kíván az országos programok megszervezése, így az Internet Fiesta, az Ünnepi Könyvhét vagy az Országos Könyvtári Napok. Vármegyei továbbképzést három alkalommal tartottunk, amelyen összesen 222 fő vett részt.

c) A települési könyvtárak tevékenységét segítő 2023-ban nyújtott szolgáltatásokról

A vármegyei ellátás tekintetében 82 településen összesen 12 személycsere történt. A munkatársaink az új kollégákat megkeresték, az alapfeladatok átadása folyamatos.

42 település kapott személyes segítséget, amely keretében könyvtárrendezéseket hajtottunk végre. Mezőkomáromban történt természetes elhasználódás miatt selejtezés: 545 db dokumentumot töröltünk 1 031 286 Ft értékben.

Az évi négy könyvrendelés kezelése, annotált ajánlójegyzékek készítése, a könyvek formai és tartalmi feltárása a TextLib, a szerelés és a postázás rendben zajlott. A kistéleplési könyvtárak éves állománygyarapodása 10 744 darab dokumentum volt.

A rendezvények szervezéséhez online elérhető programfüzetet készítettünk, amely segítette a kistéleplési könyvtárosok munkáját. A vármegyében levő kistéleplési könyvtárak jelentős része a fűtési időszak alatt zárva tartott, vagy korlátozottan volt nyitva, ennek ellenére a könyvtári rendezvények száma a vármegyében 2%-kal (696 fő), míg a résztvevők száma 13%-kal (17 768 fő) nőtt. A KönyvtárMozi vetítéseken összesen 3 349 fő vett részt.

d) Az iskolán kívüli könyvtári továbbképzés és szakképzés végzéséről

Március 13-án, június 5-én és november 7-én tartottuk a vármegyei továbbképzéseket. Igyekezünk a Magyar Könyvtárosok Egyesületével együttműködve olyan aktuális témákat találni, amelyek széles érdeklődésre tarthatnak számot a vármegyénkben. Hívtunk előadókat zöld könyvtári, digitalizálási, közösség-szervezési gyakorlatot bemutató, szolgáltatásfejlesztési, valamint könyvtár-pedagógiai és adatbázis-fejlesztési témákban.

Egyéb szakmai képzéseket (statisztika, KönyvtárMozi) tartottunk a kistéleplési kollégáknak, aminek eredményeként bővült az ilyen szolgáltatást nyújtó települések száma, így 2023-ban a harmadik legtöbb rendezvényt lebonyolító vármegye lettünk.

Általános tapasztalat, hogy az egyszemélyes könyvtárak munkatársai kevés alkalommal tudnak részt venni a továbbképzéseken, ezért célszerű lesz online formában is követhetővé tenni a hasonló továbbképzéseket.

e) A települési könyvtárak fejlesztésének koordinációjáról, az ennek keretében megtett javaslatokról

A pandémia, majd az energiaválság 2023-ban is hatással volt az intézményekre. A könyvtárak energetikai fejlesztése előtérbe került. A szakmai látogatások során javaslatokat fogalmaztunk meg a könyvtári állomány korszerű elhelyezéséről, célcsoportok felkutatásáról, kapcsolattartásról, új szolgáltatás bevezetésének lehetőségéről. A kihelyezett eszközökkel kapcsolatban leltárt végeztünk.

f) A helyismereti dokumentumok elektronikus hozzáférhetővé tételével kapcsolatosan elvégzett feladatokról

338 általános tárgyi kivágat készült el, emellett 41 személyi kivágattal gazdagodott az adatbázis. 90 képeslapot tettek online elérhetővé a digitalizált dokumentumok keresőfelületén keresztül, amely a katalógusból és a honlapról egyaránt elérhető.

Kiemelkedő az évről évre frissülő Fejér Megyei Életrajzi Lexikon (809 rekord), a Fejér megyei évfordulók (Évfordulónaptár, 2 995 rekord), a digitalizált dokumentumok keresőfelülete (187 könyv, 4 évkönyv, 6 periodika, 3 490 képeslap, 1 750 plakát), a virtuális kiállítások (26 db) és a könyvajánlók (41 db).

Közzétettük a könyvtár honlapján a Kégli Ferenc nyugalmazott könyvtáros által összeállított és rendelkezésükre bocsátott Fejér megyei települések könyvtártörténeti kronológiája című segédletet

12. Könyvtárhasználati tendenciák (6. sz. melléklet) (legfeljebb 2000 karakter)

a) Az elmúlt éveket jelentősen meghatározó világjárvány, illetve az ún. „energiaválság” miatt kialakított szervezeti változások, új és megváltozott szolgáltatások bemutatása és fenntarthatósága.

A 2020 utáni időszakban mindig törekedtünk arra, hogy visszatérjünk a korábbi szolgáltatási normákhoz, a változások eseti jelleggel jelennek meg a standard működés során. A világjárvány alatt otthonról végezhető feladatokkal foglalkoztak a kollégák, a tapasztalatok ellenére az otthoni munkavégzés nem honosodott meg a szervezetben. Ebben az időszakban került sor könyvtárunkban is az úgy nevezett ablakos kölcsönzés bevezetésére, azonban ezt a módszert a későbbiekben is csak vis major helyzetekben alkalmaztuk (pl.: kiállításrendezés a Szent István Király Múzeummal közösen használt épületrészben), azaz nem épült be a szolgáltatási gyakorlatunkba. Egyedül a házhozszállítási szolgáltatásunk működik továbbra is, minimális igénybevétellel. A 2022. november 1. és 2023. április 17. közötti időszakban a fiókkönyvtárak közti könyvszállítás mindennapos volt, bárhova visszavihette a használó a könyvet és online foglalásokat tehettek a zárvatartó könyvtárak gyűjteményében levő könyvekre is. Ezt a kényelmi szolgáltatást is leállítottuk a könyvtáraink nyitásával, de tagadhatatlan, hogy a használók számára előnyös és kedvelt dolog volt. Már 2020 előtt is voltak a könyvtárnak online tartalom szolgáltatásai, ezek száma megnőtt a világjárvány alatt, rutint szereztek a tartalmak készítésében a kollégák és jellemzően ez a gyakorlat tovább él főként a rendezvényszervezés, programhirdetés során.

b) Használati tendenciák kiértékelése: hogyan változtak az olvasási és könyvtárhasználati szokások a 2019–2023 időszakban, a szakmai mutatók 2., 3., 9., és 12. főpontja alapján.

A mutatók 6. számú melléklete alapján kimutatható a 2019–2023 közötti nehezebb időszak, viszont kiemelendő, hogy a könyvtárhasználatok száma a nehézségek ellenére növekedést mutat. A látogatók száma még nem éri el a 2019-est, de már csak 36%-kal kevesebb mint volt 2019-ben. Fontos megjegyezni, hogy a használati adatok már 2019-ben is csökkenést mutattak a 2018-ashoz képest, erre csak ráerősített a fenti két nehéz időszak. Igazán a könyvkölcsönzések számában látszik, hogy a példányszámok még mindig nem közelítik meg a 2019-est. Ezt az adatot érdemes vásárolt könyvek számával párhuzamosan nézni – a könyvtárak növekedése miatt jelentősen kevesebb könyvet tudunk vásárolni (-7,4%, 613 db) –, mivel gyakori probléma, hogy egy népszerű könyvre több mint tíz előjegyző vár, mert nem tudjuk a kellő példányszámban biztosítani az adott dokumentumot. Emiatt és a könyvtárak drasztikus növekedése miatt át kell gondolnunk összkönyvtári viszonylatban a gyűjteményszervezési politikánkat és elmozdulni egy dinamikusabb irányba. A könyvtárhasználatok számánál a 2023. évi eredmény azért kiugró, mert azt az országos statisztikával összehangban adtuk meg: a személyes használat és a távhasználat összegét vettük.